

Danir brúka nærum bert kol

— til at framleiða el og hita

Hóast flest onnur lond í Europa síðani oljुक्रेप্পan tók seg upp í 1973 hava lagt um frá olju til at brúka kol og gass istaðin, so hava Føroyar kortini — kanska sum tað einsta landið í Europa — hildið fram við at útbýggja dieselverkin.

Hetta sigur projekteringsstjórin á donsku orkufyriskuni ELKRAFT, Johan Pettersen, sum júst hevur verið í Føroyum.

Seinasta mikukvöld helt hann fyrilestur á Fróðskaparsetrinum: um kolaorkuverk. Aftaná tosaði Tíðindablaðið Sosialurin við hann.

Johan Pettersen er ógvuliga bílsin yvir orkuútbýggjingina í Føroyum seinastu 10 árin. Hann heldur tað vera lægið, at vit hava bygt oljuverkin so nógv út, tá prisurin á kol er helvtina ella trýggjar ferðir lægri. Tit vilja útbýggja vatnið, men tað er so ikki nóg mikið bert við vatni. Tit mugu hava termiska orku eisini. Hvi tit hava valt oljuverk istaðin fyrir kolaorkuverk skilji eg ikki, sigur Johan Pettersen.

Eitt kolaorkuverk og eitt oljuorkuverk kosta í dag

umleið tað sama at byggja. Men so er alt eisini sagt. Ti hvat rakstrinum viðvíkri, so er kolaorkan munandi biligari.

Sundsverkið

— Taka vit nú tøluni fyrir útbýggjingina av verkinum á Sundi við einum motori, so kemur henda útbýggjing at kosta umleið 140 mill. kr. Motorurin er uppá 12M, eftir ti, sum mæi er upplýst.

Verður enn ein motorur settur upp á sundi sum tað hevur verið ætlanin, so verður samlaða útbýggjingin av oljuorkuni á Sundi at kosta einar 200 mill. kr. Tað er so fyrir 2×12 MW.

Johan Pettersen visir á, at eitt kolaorkuverk í hesi støddini kostar millum 150 og 200 mill. kr. at byggja. Við at brúka kol sum brennievni istaðin fyrir olju, sparir tú tveir triðingar til helvina av brennievniðslunum. — Ein og hvør kann ímynda sær, hvat lónar seg best fyrir samfelagið sigur Johan Pettersen.

Afrat prisfyrirmininum kemur so, at eitt kolaorkuverk umframt at framleiða elorku eisini er vælegnað at framleiða hita. Og í seinasta enda fer ein slik útbýggjing at

hava ávirkan á elprisin, sum so aftur hevur positiva ávirkan á gongdina í idnaðinum osfr.

Johan Pettersen sigur, at eitt kolaorkuverk, sum teir í lótni projektera til Jacobs-havn í Grønlandi uppá 3–5 MW hevði eigna seg væl til t.d. Suðuroynna. Hann heldur hetta hevði verið ein skilagóð ílaga.

Dálking

— Hvussu við dálking frá kolaorkuverkum?

— Kolaorkuverk dálka ikki meira enn onnur orkuverk. Møguleikar eru at brúka øskuna til at blanda upp betong og cement og at fylla í vegirnar. Tað sum er eftir kann koyrast á sjógvin. Men hvat viðvíkri føroyskum víðurskiptum, so ber als ikki til at sammeta við tey stóru kolaorkuverkinum í t.d. Danmark, ið brúka fleiri milliónir tons av kolli árliga. Seti tit eitt 5 ella 12 MW kolaorkuverk upp í Føroyum, so er tað rættlaga avmarkað, hvat verður av øsku.

Tvey ár at projektera og byggja kolaorkuverk

— Kolið hevur eisini verið framtíð í orkujakinum í Føroyum. Tað hevur m.a. verið

klárt at taka í brúk. Er tað so?

— Jamen, farið tá til Svalbard og spyrjið, hvussu langa tíð tað tók at seta kolaorkuverkið upp har. Tað tók minni enn tvey ár frá tí vit byrjaðu at projektera til tað varð tikið í brúk. Verður tað tosað um eitt sjei ára skeið, so mugu tey fimm restandi árin vera tann tíð politikararnir brúka til at kjakast um hetta.

— Tað hevur eisini verið sagt í kjakinum um kol ella olju, at fyrir at tað skal lona seg við einum kolaorkuverki, so má tað hava eina stóð uppá 200 MW?

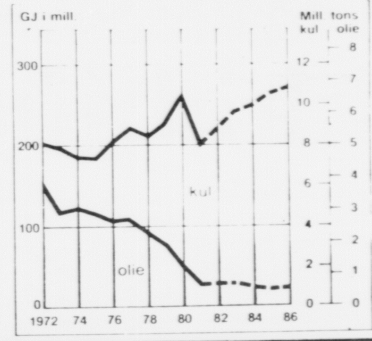
— Tað er ikki rætt. Smá kolaorkuverk eru líka kappingarfør við oljuverk sum tey stóru. Og júst tey smáu eru vælegnað til smærri plass, har tað bæði er tørvur á el- og hitaorku.

Johan Pettersen leggur afrat, at kolaorku verk hava dupult so langa lívið sum eitt dieselverk. Harafrat kemur, at totala virkningsstigið við at kombinera el og hita frá kolaorkuverki liggur um 85%, meðan tað á olju er 60%.

— Tað verður sagt, at føroyska kolið er ov dyrt til eitt

Brændsel

Brændselsforbruget til el- og varmeproduktion 1972/81 samt 1981 for perioden 1982/86.

KOL

— eitt alternativ til olju?

eitt kolaorkuverk til tað er vist á frumsum síðum, at tað ganga heili 7 ár frá tí, at tú byrjar at tilrættaleggja kolaorkuverk! — Tað er heilt hópisleyst at seta tingini soleiðis upp. Ti elframleiðslan skal ikki grundast á,

hvat tað kostar at framleiða kol í Suðuroynni men á prisin á fríja marknaðinum. Annars verður móguleiki at minka um tilskotið til føroyska kolið, um framleiðslan av kol verður størri og meiri rationell, havi eg skilt.

Hava vit bygt skeivt út á Sundi!

Eitt kolaorkuverk hevði minkað um SEV-rokningina

Kolið er tveir triðingar til eina helvt biligari enn oljan. Harafrat fáa vit bæði el- og hitaorku burturúr. Totala virkningsstigið á olju liggur um 60%, meðan tað á kolli er 85%. Hetta kom fram á einum almennum fundi á Fróðskaparsetrinum í Havn í vikuni, har projekteringsstjórin á donsku fyriskuni Elkraft, Johan Pettersen greiddi frá kolaorkuverkum

Ein av teimum útlendingunum, sum hevur verið á vitjan í Føroyum í hesum døgum, er Johan Pettersen, projekteringsstjórin í danska felagnum ELKRAFT. Hetta felagið stendur fyrir allar útbýggjingini av el- og hitaorkuni á Sælandi, Lolland og Falster. Til sammetingar kann sigast, at eitt annað felag, ELSAM, stendur fyrir orkuvirkunum í Jütlandi og á Fyn.

Mikukvöldið høvdu fólk, teirra m.a. umboð fyrir SEV og Orkudáðið, høvi at hoyra Johan Pettersen greiða frá kolaorku og kolaorkuverkum.

Johan Pettersen greiddi frá, at orsökini til at hann var kominn til Føroya nú samstundis sum námsmenn av Svalbard, var tann, at hann hevði frætt frá einum av verkfrøðingunum hjá ELKRAFT, ið hevur projekter-

að eitt kolaorkuverk á Svalbard, at føroyingar høvdu vitjað á Svalbard.

— Tá eg frætti um, at føroyingar kanna móguleikan at byrja stórra kolagrevstur, og at spurningurin um kolaorkuverk eisini hevur verið framtíð í kjakinum, so gjørdi eg av at koma til Føroya at siga frá teimum royndum vit hava gjørt á hesum øki, sigur Johan Pettersen.

Elkraft er ein rættlaga stór fyrirtøka. Hon hevur staðið fyrir umleggingini av dieselverkunum til kol og fyrir bygging av nýggjum stórum og smárra kolaorkuverkum. Nevndin í Elkraft hevur júst avgjørt at byggja tvey stór kolaorkuverk í Keypmannahavn fyrir tilsamans 2.6 milliardir krónur. Tey skulu framleiða 535 MW. Tað, sum fæst burtur úr, er so bæði el- og hitaorka.

Johan Pettersen segði, at

Elkraft eisini byggir rættlaga smá kolaorkuverk. Teir hava júst projekterað eitt so-nevnt mini-kolaorkuverk á Svalbard. Hetta projektið hevur verið sera vælegnað, kolaorkuverkið framleiðir bæði el og hita til alt virksemið í Longyearbyen á Svalbard.

Hann visti á, at tað er ein sera góð ílaga at byggja kolaorkuverk fyrir at nøkta orkutørvin. Teir eru forir fyrir at byggja heilt smá kolaorkuverk niður í 3–4–5 MW. Í lótni eru teir við at projektera eitt slíkt verk í Jacobs-havn í Grønlandi. Hetta verkið fer at kosta einar 100 mill. kr.

— Eitt er tað, at ílagan í kolaorkuverk er ikki størri enn í vanlig dieselverk, segði Johan Pettersen. Men fyrirminurin er so tann, at kolaorkuverkin brúka bert 1/3 til 1/2 av tí, sum oljuverkin brúka. So tað er greitt hvørjir fyrirminir liggja í kolinum. Hetta ger so eisini, at elprisinir vera munandi lægri.

— At nakað er í hesum vísa royndirnar í Danmark, segði Pettersen víðari. Hann visti á, at danir síðani oljुक्रेप্পa fullt og heilt hava lagt um frá olju til kol. Meðan teir í 1972 brúktu 20% av kol og 80% av olju á orkuvirkunum, so brúktu teir í 1982 95% av kol og 5% av olju til elfram-

leiðslu. Tað er greitt, at tein slik gongd ávirkar elprisin og hetta gagnar so idnaðinum og samfelagnum í síni heild, segði Johan Pettersen.

— Tað er ikki ein spurningur um prisin á olju og um prisin á kolli. Tað er ein spurningur um munin á prisinum.

Hann sipaði við hesum til ta skeivu uppfatan, at nú oljuprisirnir lækka, so er tað minni attraktivt at fara yvir til kol. Ti veruleikin eru jú tann, at kolaprisirnir fella eisini.

Donsku kolaorkuverkin brúka ein stóran part av øskuni frá kolaorkuverkum til vegir, til at blanda upp í betong og cement. Restin av øskuni verður so koyrd á sjógvin soleiðis at tað verður vaksíð um landaøkið.

Tað var eisini høvi at seta dananum spurningar. M.a. varð spurt um, hvussu stórar nøgdir av kol kunnu gøymast uttan at hetta brennir upp av sær sjálvum. Til hetta var svarað, at tað her ræður um at trýsta kolið so væl saman sum gjørligt. Tá er eingin vandi fyrir, at tað brennir upp. Spurt var um pris á Svalbard kolli.

Tað kom eisini fram, at prisurin á Svalbardkoli í dag er 350 kr. tonsi. Annars fær kolavinnan á Svalbard tilskot frá statinum, tí vinnan har skal eisini klára tær mongu

Er talan um skeiva tilrættalegging í orkuútbýggjingini á Sundi. Vit byggja út við dieselverkum, meðan allir aðrir ganga yvir til kolaorku

fyrisingarligu uppgávurnar í Longyearbýnum.

Spurningurin um tungmetallir varð eisini reistur. Her segði Johan Pettersen, at teir gera alt tað teir kunna fyrir at verja seg móti dálking frá kolaorkuvirkunum. Hann helt ikki, at her er nakar vandi, tí annars høvdu teir

heldur ikki fingið loyvi til at lagt alla oljuyttsluna um til kol.

— Tað ber til at tryggja seg í mangar mátar hvat dálking viðvíkri, tað er so bert ein spurningur hvussu nogvar pengar ein vill leggja í hetta arbeiði.

jan